

TALABALARGA IQTISODIY BILIMLAR BERISHDA XORIJIY OTMLAR TAJRIBASINI QO‘LLASH ISTIQBOLLARI

Mirzaaxmedova Nodira Asqarali qizi
TDIU, “Marketing va logistika” fakulteti,
“Professional ta’lim nazariyasi
va metodikasi - iqtisodiyot”
yo’nalishi 2 kurs magistri
abduqodirova022@bk.ru

Annotatsiya: Ushbu maqolada ta’lim tizimini rivojlantirish jarayonida mukammal kadrlar tayyorlash tizimi iqtisodiyotni o’sib borayotgan ehtiyojlarini qondirish uchun talabalarda iqtisodiy bilim va ko’nikmalarni shakllantirishda jamiyatimizga jahon bozori bilan raqobatlasha oladigan iqtisodiy faol bo’lgan kadrlar tayyorlash masalalari ko’rilgan.

Kalit so‘zlar: Iqtisodiy bilim, iqtisodiy tarbiya, ta’limda innovatsion texnologiyalar, iqtisodiyot asoslari, bozor iqtisodiyoti, iqtisodiy bilimlar to’plami.

Respublikamizda amalga oshirilayotgan chuqur iqtisodiy islohotlar natijasida jamiyatimiz taraqqiyotining takomillashgan asoslari yaratilmoqda va milliy mustaqilligimiz poydevori yanada mustahkamlanib bormoqda. Mamlakatimiz Prezidenti Sh.M.Mirziyoev tashabbusi bilan ishlab chiqilgan va amaliyotga qo’llanilayotgan “2022-2026 yillarda O‘zbekiston Respublikasini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Taraqqiyot strategiyasi”da[3] xalqimiz hayot darajasini yuksaltirishning aniq mexanizmlari belgilab berilganligini, ushbu strategiyaning nafaqat xalqimiz, balki dunyo jamoatchiligi e’tiborini o‘ziga jalb etgan muhim hujjatga aylanganligini alohida ta’kidlab o‘tamiz. Taraqqiyot strategiyasida ta’lim sifatini oshirish, yoshlarga oid davlat siyosatini takomillashtirish masalalari alohida o‘rin egallaydi. Shuningdek, bugungi kunda mamlakatimizda amalga oshirilayotgan “Har bir oila-tadbirkor”, “Yoshlar kelajagimiz” davlat dasturlari ijrosini ta’minlashdan ko‘zlangan asosiy maqsad yoshlarning ijtimoiy faolligini

oshirish, ularni jamiyatimizning barcha sohalarida bo'layotgan innovatsion yangilanishlarning bevosita ishtirokchilariga aylanishga yanada kengroq jalb qilishdir.

Mustaqillikdan keyin O'zbekiston Respublikasining hamdo'stlik mamlakatlari, xususan, Rossiya Federatsiyasi bilan do'stona munosabatlari, turli sohalardagi o'zaro aloqalari tobora chuqur ildiz otmoqda. Biz buni dunyodagi nufuzli oliy o'quv yurtlaridan biri hisoblangan G. A. Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot akademiyasi misolida ko'rishimiz mumkin. U Rossiya va O'zbekistonda iqtisodiyot ta'limini rivojlantirishda ko'priik vazifasini o'taydi. Hozirda iqtisodiyot ta'limida muhim ahamiyatga ega bo'lgan «Iqtisodiyot nazariyasi» kitobi Rossiyaning ko'zga ko'ringan olimlari, xususan, akademiya prezidenti, akademik, V. I. Vidyapin, akademik G. P. Juravlyova, shuningdek, o'zbekistonlik olimlar, akademiklar, S. S. G'ulomov, M. Sh. Sharifxo'jaev, Q. Abdurahmonov hamkorligida yaratilgan. Bu kitobdan har ikki davlat iqtisodchi mutaxassislari keng foydalanadilar.

Buyuk Britaniyada iqtisodiy tarmoq (The Economics Network) deb nomlangan tashkilot mavjud bo'lib, u oliy ta'lim kontekstida iqtisodiy ta'limni qo'llab-quvvatlash bo'yicha hukumat tomonidan moliyalashtiriladigan milliy loyihadir. Shuningdek, o'rta ta'lim sharoitida iqtisodiy ta'limni qo'llab-quvvatlash uchun Economics & Business Education Association (EBEA) notijorat tashkiloti mavjud.

Qo'shma shtatlarda asosiy maqsadi iqtisodiy ta'limni targ'ib qilish bo'lgan tashkilotlar qatoriga milliy iqtisodiy ta'lim kengashi, uning butun dunyo bo'ylab kengashlar va markazlar tarmog'i, iqtisodiyotni o'qitish jamg'armasi va Junior Achievement kiradi. Amerika Milliy iqtisodiy ta'lim ilmiy tadqiqot markazi iqtisodiy ta'limni tadqiq qilish va baholash uchun manba hisoblanadi. Iqtisodiy ta'limga katta mablag ' sarflaydigan kengroq Amerika tashkilotlari orasida federal rezerv asosiy hisoblanadi.

V. D. Popov iqtisodiy ongning uchta jihatini ajratib ko'rsatadi: iqtisodiy ong, birinchi navbatda, iqtisodiy g'oyalar, bilimlar, qarashlar, hukmlar, his-tuyg'ular, kayfiyatlar va boshqa ma'naviy tuzilmalar majmui sifatida harakat qiladi. Ikkinchidan, ijtimoiy iqtisodiy ongga shaxslarning barcha va har xil iqtisodiy qarashlari emas, balki

odamlar, sinf va boshqa ijtimoiy jamoalar uchun ijtimoiy ahamiyatga ega bo'lganlar kiradi. Bu erda individual va ijtimoiy ong o'rtasida nazariy chiziq mavjud. Uchinchidan, iqtisodiy ong nafaqat odamlar tomonidan ongli bilim – balki ularga va ma'lum bir tarixiy davrda ular bilan shug'ullanadigan jamiyatning iqtisodiy hayotidagi hodisalarga munosabatdir" [5, 60-bet].

G. N. Sokolova iqtisodiy ongni shunday belgilaydi: "iqtisodiy ong an'anaviy talqinda iqtisodiy munosabatlar, bilish va ijtimoiy-iqtisodiy qonunlardan ongli ravishda foydalanishni aks ettirish usuli sifatida ishlaydi. Bu iqtisodiy voqelikni to'g'ridan-to'g'ri aks ettiradigan va ma'lum bir tarixiy vaqtda jamiyatning iqtisodiy hayotining turli hodisalariga munosabatini ifoda etadigan ijtimoiy jamoalarning iqtisodiy bilimlari, g'oyalari, qarashlari to'plamidir" [6, 172-bet].

Talabalarni iqtisodiy savodxonligini oshirish natijasida quyidagi masalalar va vazifalar hal etiladi:

- atrofdagi dunyoni haqiqiy idrok etish shakllanadi;
- iqtisodiy terminologiyani egallash;
- iqtisodiy madaniyat, tafakkur, ong shakllanmoqda;
- talabalar tomonidan iqtisodiy bilim, ko'nikma va malakalarni egallash, ishchan fikrlashga o'rganish, ajdodlari tajribasi bilan boyitish;
- talabalarda tashkiliy, iqtisodiy, iqtisodiy va ijtimoiy ahamiyatga ega bo'lgan ko'nikmalarni rivojlantirish.

Bizning fikrimizcha, iqtisodiy ta'lim va savodxonlik, o'z navbatida, iqtisodiy dunyoni o'sib borayotgan shaxsga tushunarli qilish vositasi sifatida harakat qilishi mumkin. Bunda iqtisodiy ta'lim bilimga asoslangan istaklarning mazmunli va foydali faoliyatga aylanishini ta'minlaydi. Demak, iqtisodiy savodxonlik, bir tomondan, ma'lum sharoitlarda hayot uchun zarur bo'lgan mustaqil ta'lim turi bo'lsa, ikkinchi tomondan, u shaxsning umumiy ta'limi va rivojlanishining tarkibiy qismi, qismi vazifasini bajaradi. Eslatib o'tamiz, odobli odam o'zining xulq-atvori, xatti-harakatlari, boshqa odamlarga munosabati bilan ajralib turadi, bu uning madaniyati darajasi bilan belgilanadi. Yuqorida aytilganlarga asoslanib, biz iqtisodiy savodxonlik yosh

o'quvchini rivojlantirish va tarbiyalashning umumiy jarayonining zaruriy qismidir, degan xulosaga kelishimiz mumkin. Shu bilan birga, biz shuni ta'kidlaymizki, bu ham hayotning jismoniy va ma'naviy asoslari o'zgarishi, normalar, qadriyatlarni qayta ko'rib chiqish sharoitida o'sib borayotgan shaxsning moslashuvi va ijtimoiylashuvi jarayonlari tufayli o'ziga xos ta'lim turidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Mirziyoev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. Toshkent, "O'zbekiston", 2017 yil, 488 bet.
2. Mirziyoev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, "O'zbekiston", 2016 yil, 56 bet.
3. "2022 — 2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida" O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 28.01.2022 yildagi PF-60-son.
4. Abdullaev A., Ergashev A., Aybeshov H., Abdullaeva X. Biznes reja. Amaliy mashg'ulotlar to'plami. Noiqtisodiy OTM talabalari uchun qo'llanma. -T.: O'qituvchi, 2003. -152 b.
5. Razzoqov A., Toshmatov Sh., O'rmonov N., Iqtisodiy ta'limotlar tarixi. - Toshkent: Moliya, 2002 . 492 b. 60.
6. Tojiboev A., Asatullaeva M. Iqtisodiy ta'lim tarbiya jarayonida ma'naviy meroslardan foydalanish. // J. Kasb-hunar ta'limi. -2005. -№1. -B. 29.